

נשמת אברהם

להיות תורשתית ובין מחלת הצרעת שהיא מחלה מדבקת וניתנת לטיפול ולהחלמה מלאה.

1. צרעת התורה וצרעת של היום. במבט ראשון נראה שהצרעת המוזכרת בתורה הינה מחלה רוחנית הגורמת לטומאה ופוגעת במדברי לשון הרע. אדם החושד שיש בעורו צרעת מצווה ע"י התורה לגשת לכהן - ולא לרופא. לעומת זאת, אמנם כותב הרמב"ם⁴: הצרעת הוא שם האמור בשותפות כולל עניינים הרבה שאין דומין זה לזה, שהרי לובן עור האדם קרוי צרעת, ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת, ושינוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת, עכ"ל. אך מוסיף מינה וביה: וזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראתו תורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע, שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו יטהר הבית, אם עמד ברשעו עד שהותך הבית משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוכב עליהן, אם חזר בו יטהרו, ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו, אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לכדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות

ולשון הרע, ועל עניין זה מזהיר בתורה ואומר השמר בנגע הצרעת זכור את אשר עשה ד' אלקיך למרים בדרך, וכו', עכ"ל. וראה במשנה⁵ גמרא⁶ ורמב"ם⁷ שבית עגול או בעל שלשה כתלים או חמש וכו' אינו מטמא בנגעים. וכן בבגדים, אין מטמא בבגדים אלא בגדי צמר ופשתים בלבד וכן כל כלי עור⁸ חוץ מבגדי עכו"ם⁹. הגמ'¹⁰ מונה שש עברות אחרות, בנוסף ללשון הרע, שעונשם צרעת:

א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן על שבעה דברים נגעים באין על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבושת שוא, ועל גילוי עריות, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין, עכ"ל הגמ'. ובמדרש מונה עשרה¹¹: על עשרה דברים נגעים באים על ע"ז ועל גילוי עריות ועל שפיכות דמים ועל חילול השם ועל ברכת השם ועל הגזל את הרבים ועל גזול את שאינו שלו ועל גסי הרוח ועל לשון הרע ועל עין רע. והנה ראיתי באלשיך הקדוש¹² שכותב: השמר פן ואל יעלה על רוחך כי המקרה או סבה טבעית החליא והרופא מרפא. שהיה נמשך מזה שנגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הרופא. כי אם והובא אל הכהן שליחא דרחמנא כי הוא יתברך המרפאו לפי מעשיו על ידי משרתיו הכהנים, על פי תשובת עונו ותיקונו רפא ירפאו קונו, וכו'.

ציונים והערות

(4) טומאת צרעת פט"ז ה"י. (5) נגעים פי"ב מ"א. (6) נזיר ח ע"ב. (7) טומאת צרעת פי"ד ה"ו. (8) שם פי"ג ה"א. (9) שם ה"ב. (10) ערכין טז ע"א. (11) ויקרא רבה פי"ז סי' ג. (12) תורת משה תזריע יג:ב.

נשמת אברהם

מאיר לא אכיל ביעי מן מבואה דמצורע. ר' אמי ור' אסי לא הוו עיילי למבואות של מצורע. ר"ל כד הוה חמי חד מנהון במדינתא מרגם להון באבניא אמר לו פוק לאתרך לא תזהום ברייתא.

אך, מחד גיסא המצורע אינו נשלח מחוץ לעיר שאין בה חומה²⁰ ונותנין לחתן מצורע שבעה ימי המשתה להסתובב בין האנשים²¹. ומאידך גיסא - כפי שכתבתי לעיל - הגמ'²², מדרש²³, רש"י²⁴ וחזקוני²⁵ כולם בדעה שהצורע מדבקת. והב"י²⁶ כותב: כתב ה"ר שלמה בנו (של הה"ר שמעון בר צמח - התשב"ץ) הטוען מום באשתו שהיא מצורעת וטמאה היא, מי הגיד לו או מי הסגירה וגם אם היתה טמאה מאי איכפת ליה הלא כולנו טמאי מתים והמצורעת אינה אסורה בתשמיש המטה עכ"ל, ודברי תימא הם דאין מום גדול מזה אי משום דמאיסה ואי מפני שהוא חולי המדבק וכו', עכ"ל של הב"י.

ושוב נשאלת השאלה - צרעת בתנ"ך, מהי - מחלה ככל מחלה או מחלה רוחנית? ואולי צריכים לומר שחז"ל הבחינו בשתי מחלות שנקראו צרעת - אחת צרעת הכתובה בתורה שהיא מחלה על-טבעית שבאה מן השמים הנמצאת בישראל בלבד - הם בגדיהם או בתייהם.

ציונים והערות

- (13) מלכים ב ה:א. (14) ויקרא רבה פ"ז סי' ג. (15) ב"ב כ ע"א. (16) גיטין נו ע"ב ד"ה דבר אחר. (17) פ' תזריע פרשתא א פרשת נגעים פרק א פסוק אדם כי יהיה בעור בשרו. וראה בהתורה והמצוה למלכ"ם שם אות לו. (18) כתובות סא ע"א. (19) ויקרא רבה פט"ז סי' ג. (20) כלים פ"א מ"ז. (21) נגעים פ"ג מ"ב. (22) כתובות סא ע"א. (23) ויקרא רבה פט"ז סי' ג. (24) גיטין נו ע"ב. (25) ויקרא יג:מו. (26) אהע"ז סי' לט סוד"ה ומ"ש נכפה.

אך לא רק בישראל אלא גם בנכרי - כגון נעמן¹³ וגלית הפלשתי¹⁴ - נמצא צרעת, וכן לגמ'¹⁵ פשוט שגם נכרי יכול להידבק בצרעת. וכן כותב רש"י¹⁶: צרעת ומראות נגעים מפני שמסוכן לקפוץ עליו, עכ"ל. אגב, ראה בתורת כהנים¹⁷ שאם יהיה בנכרי ונתגייר טהור.

2. האם צרעת מדבקת. ניתן להידבק בצרעת מאוכל וכן מובא בגמ'¹⁸: אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו קא יתבי אפיתחא דבי אזגור מלכא, חליף ואזיל אטורנגא דמלכא, חזייה רב אשי למר זוטרא דחוור אפיה, שקל באצבעתיה אנח ליה בפומיה, א"ל אפסדת לסעודתא דמלכא. אמרו ליה אמאי תיעביד הכי אמר להו מאן דעביד הכי, פסיל למאכל דמלכא. אמרו ליה אמאי אמר להו דבר אחר חזאי ביה. בדקו ולא אשכחו שקל אצבעתיה אנח עליה אמר להו הכא מי בדקיתו בדקו אשכחו אמרו ליה רבנן מ"ט סמכת אניסא אמר להו חזאי רוח צרעת דקא פרחא עילויה, ע"כ. וכותב רש"י: דבר אחר חזאי ביה: בשר של חזיר מצורע, ע"כ. ובמדרש¹⁹: רבי יוחנן ורשב"ל, ר"י אומר אסור לילך במזרחו של מצורע ארבע אמות ור"ש אמר אפי' מאה אמה ולא פליגי מאן דאמר ד' אמות בשעה שאין הרוח יוצא ומאן דאמר ק' אמה בשעה שהרוח יוצא. רבי

נשמת אברהם

החולה נטמא אך ורק מאמירתו של כהן וכן נטהר אך ורק באמירתו יחד עם טבילה וקרבתו הכתובים בתורה. והשני - מחלה טבעית²⁷ ככל מחלה אחרת שמדבקת ונמצאת ביהודים ולא יהודים (אמנם רק בקירבה ומגע חוזר במשך שנים עם המצורע) וטיפולו, ככל מחלה ע"י רופא. וכ"כ הספורנו²⁷: שאת או ספחת או בהרת, כולם מיני צרעת ומראיהן לבן, כמו שבא בקבלה²⁸. ואין בהן ממיני הצרעת שספרו הרופאים זולתי המורפיא"ה (הצרעת של היום - א. ס. א.) וכו'. אמנם שאר מיני הצרעת החזקים שספרו וכו' לא תטמאם התורה כלל. כי אלה הארבע מראות לבדנה שספרו ז"ל, שהן שאת ותולדתה, בהרת ותולדתה, באות בתוכחות על עון, כאמרם ז"ל²⁹: כל שיש בו אחד מארבע מראות הללו אינן אלא מזבח כפרה, אבל שאר מיני הצרעת שספרו הרופאים לא היו בעמנו כלל על צד מזבח כפרה אם לא יהיה עמנו בתכלית הקלקול חס ושלום כשאר מדוי מצרים הרעים או מצד חטא בהנהגת המאכל והמשתה וזולתם, ולא יהיה בהם טומאה כלל, עכ"ל. ואחרי ככלות הכל הדבר עדיין צל"ע.

3. נשואי קרובי משפחה. ולגבי עצם הדין המובא ברמ"א סוסע' ו, עיין ברבינו בחי³⁰ שכותב: ועוד יש בפרשה זו אזהרה לאדם שישא אשה מבנות משפחתו ושידבק בקרובותיו כי כן עשה אברהם

וכו' וכן עמרם וכו', כי כשהבריות מזדווגות כל אחד ואחד אל מינו, השלום מתקיים ומתרבה בעולם וכו', עכ"ל. וכן עיין במגיד משנה³¹ שכותב: ודעת רבינו כמ"ש במדרש, נשא אדם אשה מקרובותיו, עליו הכתוב אומר עצם מעצמי ובשר מבשרי, וזה ענין שאהבת הקרובים היא טבעית ואהבת האיש לאשתו באה מחמת מעשה שניהם שהוא מקרה להם, ובהתחבר שתיהן אז יהיה האהל נכון ויהיה שלום בבית, וידוע שאין לך קרובה שיכול אדם לישא יותר מבת האחות ובת האח, ע"כ אמרו חכמים שעליהם אמר המקרא שנאמר ומבשרך לא תתעלם, עכ"ל. וכ"כ היד רמה³²: והיינו טעמא דנקט בת אחותו שאין לך בקרובותיו שמותר לינשא לו קרובה לו מבת אחותו ובת אחיו, אלא שבת אחותו עלובה מבת אחיו מפני שהאשה עלובה יותר מן האיש ולפיכך גמילות חסד דנשואי בת אחותו עדיפה מבת אחיו, עכ"ל. וכ"כ המאירי³³: ולי נראה שדרך כלל הוא משבח זווג הקרובות מפני שטבען שוה ואהבתן מצויה ביניהם מתוך שווי הטבעית, ונקט בת אחותו מפני שהיא שוה לו בטבע יותר מכולן וכמ"ש רוב בנים דומים לאחי האם. וזהו שהביא עליו אז תקרא וד' יענה. כלומר שתהא נשמע בביתך הרבה תפלתך, עכ"ל.

ואמנם כתב ר"י החסיד בצוואתו³⁴: לא ישא אדם בת אחיו או בת אחותו, ע"כ,

ציונים והערות

- (27) ויקרא יג:ב. (28) נגעים פ"א מ"א. (29) ברכות ה ע"ב. (30) בראשית כד:ג. (31) הל' איסור"ב פ"ב הי"ד. (32) סנה' עו ע"כ. (33) יבמות סב ע"ב. (34) אזהרה כב.